

Ігор Доцяк,
кандидат політичних наук,
директор Центру соціальних досліджень
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
доцент кафедри політології

Ставлення до проблем євроатлантичної інтеграції України представників органів державної влади та місцевого самоврядування: досвід соціологічного аналізу.

В процесі підвищення кваліфікації працівників органів державної влади та місцевого самоврядування важливе місце займає проведення занять присвячених аналізу політичних процесів в Україні та на міжнародному рівні. Висвітлення таких проблем має на меті не лише інформування слухачів про особливості даного політичного моменту, але і формування демократичних орієнтацій та громадянських цінностей. Державний службовець, в силу особливостей своєї діяльності повинен свідомо сприяти реалізації базових аспектів внутрішньої та зовнішньої політики країни. Особливої актуальності на даний час набуває активізація процесів євроатлантичної та європейської інтеграції України. В цьому контексті, Центром соціальних досліджень ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» у партнерстві з Івано-Франківським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій проведено соціологічне дослідження серед працівників органів влади, що проходили навчання з метою підвищення кваліфікації.

Шляхом анкетування методом основного масиву опитано 109 респондентів, які навчались в Центрі в період з 15-25 травня та 5-15 вересня 2018 року.

Метою дослідження було:

- визначити рівень поінформованості респондентів з проблем євроатлантичної інтеграції України;
- встановити рівень підтримки вступу України до НАТО;

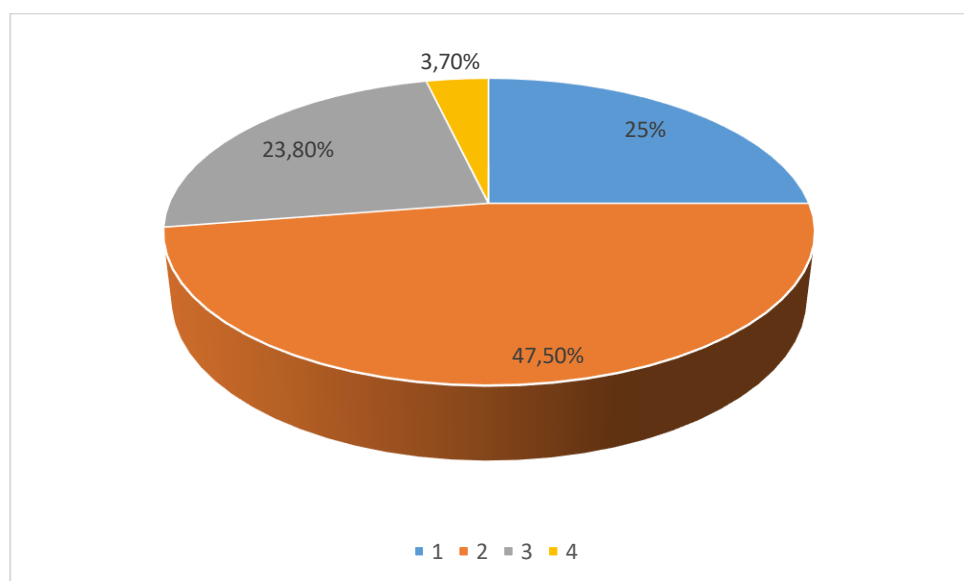
- проаналізувати пріоритетність актуальних проблем сучасного соціально-політичного життя українського суспільства;
- виділити ключові завдання щодо активізації діяльності слухачів в плані пропаганди та поширення демократичних цінностей та громадянських позицій.

Результати проведеного дослідження показали достатньо високий рівень зацікавленості опитаних проблемами політичного життя сучасного суспільства. Більше половини респондентів – 54,1% заявили про те, що постійно цікавляться політикою а 42,7% - цікавляться час від часу.

Відповідаючи на запитання про найкращий майбутній міжнародний статус України 47,5% опитаних вибрали статус країни – члена НАТО. Майже однакову підтримку отримали думки про статус нейтральної, позаблокової країни – 25% та країни, яка повинна відновити свій попередній статус ядерної держави – 23,8% відповідей респондентів.

Рис.1

**Розподіл
відповідей на запитання «Який міжнародний статус, на Вашу думку,
найкращий для майбутнього України»
(у %)**

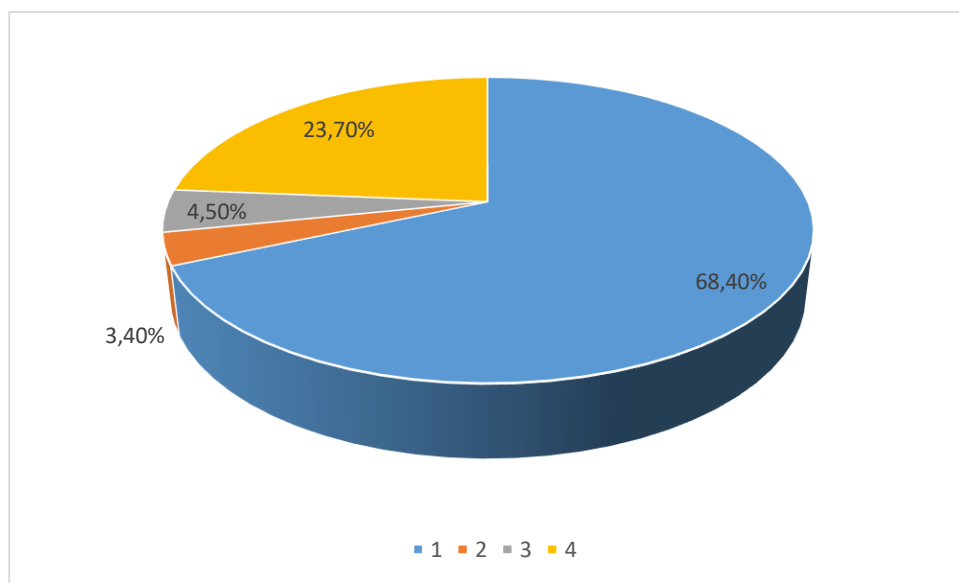

1.нейтральної, позаблокової держави; 2. члена НАТО; 3. країни, яка повинна відновити свій попередній статус ядерної держави; 4. важко відповісти.

Достатньо високий рівень підтримки думки про можливість відновлення статусу України як ядерної держави, на нашу думку, пов'язаний з поширеним розчаруванням в суспільстві по відношенню до реалізації Будапештського меморандуму 1994 року, де в обмін на відмову від ядерної зброї Україні гарантувалась непорушність кордонів. Проте, коли респонденти давали відповіді на запитання, про підтримку вступу до НАТО на можливому референдумі, то 68,4 % підтримали цю позицію.

Рис.2

**Розподіл
відповідей на запитання «Який б наступної неділі відбувся
референдум щодо вступу України до НАТО, як би ВИ проголосували»
(у %)**

*1. за вступ до НАТО; 2. проти вступу; 3. не брав (ла) би участі;
4. важко відповісти.*

Лише 3,4% опитаних проголосували би проти вступу України до НАТО на можливому референдумі і 23,7% не визначились із своєю позицією. В цілому, рівень підтримки інтеграції нашої країни в євроатлантичну організацію безпеки серед цієї категорії громадян дещо вищий за загальний рівень підтримки громадян України на загал

Респондентам було запропоновано на основі вербальної шкали оцінити ряд суджень, які відображали оцінку ролі північноатлантичного блоку в системі гарантування міжнародної безпеки та певні міфи щодо його діяльності.

Табл.1

**Розподіл відповідей
щодо підтримки суджень про НАТО
(у %)**

	ПОВНІСТО ЗГОДЖУЮТЬСЯ	ШВИДШЕ ЗГОДЖУЮТЬСЯ	ШВИДШЕ НЕ ЗГОДЖУЮТЬСЯ	ПОВНІСТЮ НЕ ЗГОДЖУЮТЬСЯ
УЧАСТЬ В НАТО - ГАРАНТІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ І НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ	36,4%	43,7%	5,6%	14,3%
ВСТУП ДО НАТО ПРИСКОРИТЬ ДЕМОКРАТИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ	24,5%	45,5%	20,2%	2,7%
ВСТУП ДО НАТО ПРИСКОРИТЬ ПРОЦЕС ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	43,5%	43,5%	10,5%	1,5%
ВСТУП ДО НАТО ПРИВЕДЕ ДО ЗБІЛЬШЕННЯ ВИТРАТ НА ОБОРОНУ 3 ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	23,7%	42,7%	26,%	7%
ВСТУП ДО НАТО ЗРОБИТЬ УКРАЇНУ МІШЕННЮ МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ	2,7%	24,5%	40,9%	31,9%

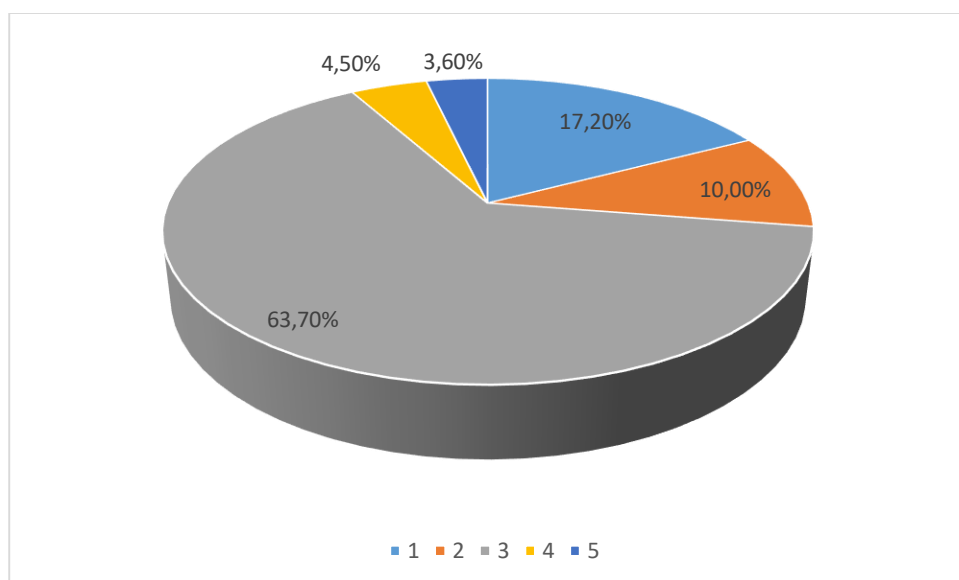
Абсолютна більшість опитаних – 87% підтримують повністю чи частково думку про вступ НАТО як чинник прискорення євроінтеграції України. І справді, постсоціалістичні країни спочатку вступали до НАТО а вже потім до Європейського Союзу. Це може стати хорошим досвідом і для України. Респонденти у переважачій більшості визнають роль північноатлантичного блоку у гарантуванні територіальної цілісності та незалежності нашої держави (80,1%) та прискоренні процесів демократичних перетворень (70 %). Проте можна відмітити домінування серед опитаних стереотипу про загрозу

збільшення витрат з державного бюджету на оборону у при вступі до НАТО. Вже зараз Україна тратить на потреби оборони 5% бюджету, що більше ніж витрачають країни-члени НАТО. Стосовно зростання загрози з боку міжнародного тероризму для нашої держави – то таку думку поділяє 27,2% респондентів, хоча прояви тероризму можна побачити майже у всіх сучасних країнах не залежно від їх блокового статусу. Тому треба відмітити, що і на даний час у суспільній свідомості зберігаються ряд стереотипів та міфів, пов’язаних із ставленням до НАТО.

Саме рівень поінформованості про суть НАТО та його діяльність впливає на відповідні оціночні судження та ставлення до євроатлантичної інтеграції України назагал. 63,7% опитаних слухачів курсів підвищення кваліфікації визнають недостатність знань про принципи організації, завдання та діяльність НАТО.

Рис.3

**Розподіл
відповідей на запитання «Наскільки Ви добре проінформовані про
принципи організації, завдання та діяльність НАТО ?»
(у %)**

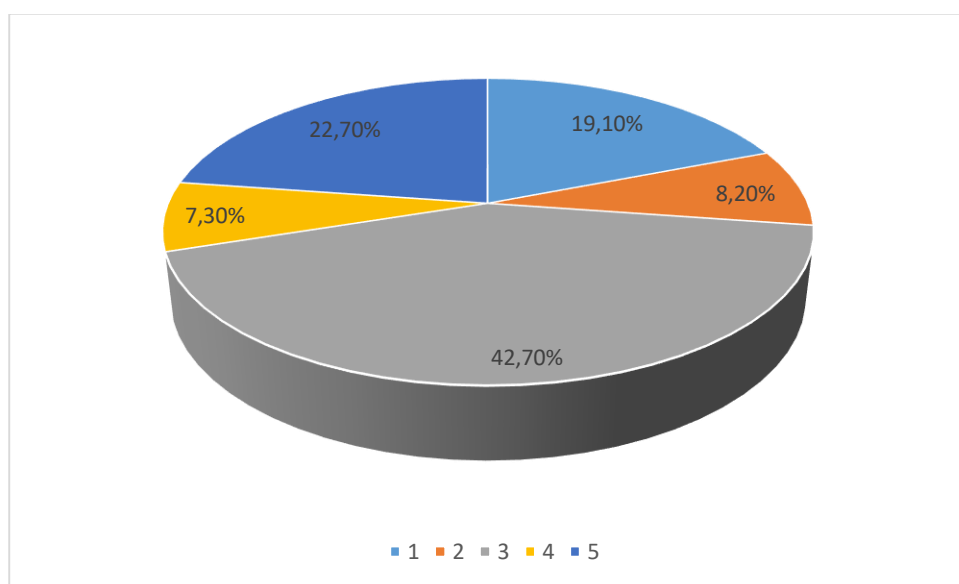
- 1. добре; 2. багато знаю; 3. дещо знаю, але недостатньо; 4. практично мало що знаю; 5. важко відповісти.*

Трохи більше четвертої частини опитаних – 27,2% володіють добрими знаннями по цій проблемі. Радую, що лише 4,5% визнали, що практично зовсім нічого не знають про північноатлантичний блок.

Аналізуючи динаміку євроатлантичного поступу України, респондентам було запропоновано визначити основні проблеми, що заважають його ефективності. Майже половина опитаних - 42,7% бачать непослідовність української влади як основну причину, яка затрудняє процес інтеграції в НАТО.

Рис.4

**Розподіл
відповідей на запитання « Що на Вашу думку найбільше затрудняє
процес інтеграції України в НАТО ?»
(у %)**

1. відсутність реальних демократичних перетворень; 2. відсутність повної підтримки вступу серед населення; 3. непослідовність української влади; 4. недостатність зусиль з боку керівництва НАТО; 5. важко відповісти

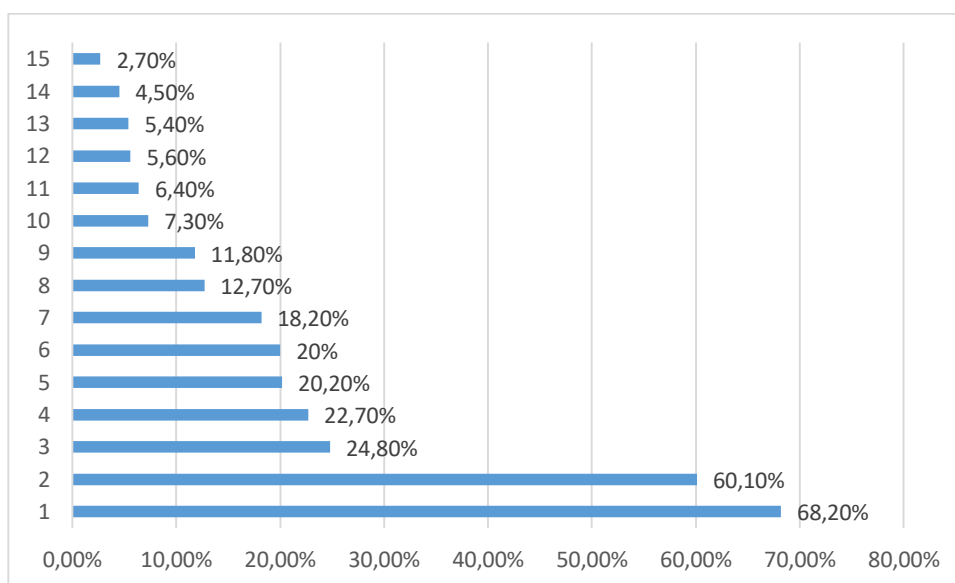
Водночас 19,1% респондентів наголошують на відсутності реальних демократичних перетворень як основної перешкоди входження України в північноатлантичний альянс, а лише 8,2% опитаних бачать причину в недостатності зусиль з боку керівництва НАТО. Достатньо велика кількість тих,

кому важко відповісти - 22,7% пояснюється існуванням десь на такому рівні серед опитаних противників або тих що вагаються із підтримкою входження України до НАТО.

В цьому плані, опитаним було запропоновано із загального переліку 15 проблем вибрати три ті, які найбільш важливі на даний час. Вступ до НАТО найважливішою проблемою визнали лише 20% респондентів і це шоста позиція в загальній ієрархії українських проблем. Найзначимішими є боротьба з корупцією – 68,2% підтримки і завершення війни на Сході України – 60,1%.

Рис.5

**Розподіл
відповідей на запитання « Які проблеми, на Вашу думку,
найважливіші для сучасної ситуації в Україні? (виберіть три позиції)»
(у %)**

1. боротьба з корупцією; 2. завершення війни на Сході України; 3. зміцнення обороноздатності країни; 4. зниження рівня безробіття; 5. зниження рівня соціального розшарування в суспільстві на бідних і багатих ;. 6. вступ України до НАТО; 7. підтримка національної культури й української мови; 8. підвищення правового захисту громадян ;9. інтеграція України з Європейським Союзом; 10. боротьба з інфляцією; 11. покращення екології; 12. прийняття нової Конституції України; 13. зниження рівня злочинності; 14. подолання сепаратизму 15. повернення Криму

Інтеграційний поступ України розглядається респондентами в контексті економічних проблем та питання припинення війни на Сході України і

збереження національного суверенітету. Повернення анексованого Росією Криму займає останню позицію у ієрархії проблем українського суспільно-політичного життя, що є відображенням загального ставлення і населення і навіть влади до цих процесів.

Проведене дослідження дає підстави зробити ряд узагальнень:

- більшість респондентів бачать майбутній розвиток України в складі НАТО і готові підтримати євроатлантичний вектор розвитку у випадку проведення відповідного референдуму;
- підтримка вступу України до НАТО швидше базується на емоційно-ціннісному рівні та потребує посилення раціоналізації через відповідну систему інформування, тому більшість опитаних визнають недостатність знань про принципи організації, завдання та діяльність північно-атлантичного блоку;
- основними перешкодами в євроатлантичному поступі України, на думку опитаних, є внутрішньополітичні проблеми: відсутність реальних демократичних перетворень та непослідовність у діяльності органів влади;
- в загальній ієрархії суспільно-політичних проблем сучасного українського суспільства вступ до НАТО займає середню позицію, пріоритетом визнаються проблеми боротьби з корупцією та завершення війни на Сході України.